

САВЕТИ ОНОМЕ КО СЕ ПРИПРЕМА ЗА ИСПОВЕСТ

У Светом Писму је речено: *"Сине мој! Ако приступаш служењу Господу Богу припреми своју душу на искушења: управи срце своје и буди черст, и не дај да те узнемире мисли; прилепи се уз Њега и не одступај како би се на крају узвисио"* (Сир.2,1-3).

Чим се одлучиш да постиш, да се кајеш и да исповедиш своје грехе одмах ће се појавити мноштво унутрашњих и спољашњих препрека. Непријатељи људског рода, сазнавши за твоју намеру на сваки начин ће те узнемираваати разним неприликама споља и сумњама, помислима и страховима изнутра. Али, све ће нестати чим покажеш да имаш чврсте намере.

Човек треба да се исповеда што је могуће чешће, паузе између исповести треба да буду испуњене духовном борбом и напорима, који ће се учвршћивати припремама за претходну исповест и припремом за следећу. Значи, често исповедање греха ће те чувати, подржавати и чинити бодрим сав твој духовни живот. Благодат Божја која делује у Светим Тајнама Покајања и Причешћа осетно чини да човек почне да осећа своје грехе и слабости, да се не упушта тако лако у грех и да се учвршћује у истинама вере: Црква и сав њен поредак му постају драги и блиски срцу.

Иако је пожељно да човек има свог духовника, то уопште није обавезан услов за истинско покајање. За човека који стварно пати због свог греха нема разлике код кога се исповеда: само да се што пре покаје и добије разрешење. Покајање мора бити потпуно слободно, без икакве принуде.

Исповест није разговор о својим недостацима и сумњама, то није једноставно упознавање духовника са собом. Исповест је Света Тајна, а не само "религијски обичај." Исповест је ватрено покајање срца, жеља за очишћењем која се рађа од осећања светиње, исповест и покајање су тзв. друго крштење, и сходно томе, у покајању умиремо за грех и васкрсавамо за светост.

Прва ствар за онога који се спрема за исповест мора бити испитивање срца. За то је потребно да се човек припреми чита савете и поуке о Светој Тајни Покајања, да се сети и да запише своје грехе. Обично људи који немају искуства у духовном животу не виде ни мноштво својих греха ни њихову одвратност. Кажу: "ништа посебно нисам учинио", "имам само ситне грехе, као сви остали", "нисам крао", "нисам убијао" - тако често многи почињу исповест. А самољубље, нетрпљење прекора, безосећајност, човекоугађање, слабост вере, недостатак љубави према ближњем, а малодушност и духовна лењост? Зар све то нису тешки греси? Зар је наша вера делатна и ватрена? Да ли сваког човека волимо као брата у Христу? Да ли смо достигли кротост, безгневље, смирење? Чиме објаснити нашу безосећајност на исповести, нашу умишљеност, ако не каменом безосећајношћу, мртвилком, смрћу душе и срца? Зашто су Свети Оци, који су нам оставили покајне молитве, сматрали себе највећим грешницима, а ми смо убеђени да је код нас све у реду?! Што јаче светлост Христова обасјава срца, тим човек више осећа све мане, чиреве и ране. И обрнуто: људи који су зароњени у греховни мрак ништа не виде у свом срцу, а ако и виде не ужасавају се, јер немају са чим да упореде, јер је Христос за њих сакривен завесом њихових греха.

У покушају да се човек разабере у погледу моралног стања своје душе треба да се потруди да направи разлику између основних и секундарних грехова, између симптома и дубљих разлога. На пример, ми примећујемо, и то је врло важно, расејаност на молитви, непажњу за време богослужења, одсуство интересовања за слушање и читање Светог Писма, али зар ови греси не проистичу из маловерности или слабе љубави према Богу?! Треба у себи да приметимо својевољност, непослушност, самооправдање, нетрпељивост, тврдокорност и тврдоглавост, али много је важније да човек открије и схвати њихову везу са самољубљем и гордошћу. Ако примећујемо у себи жељу да увек будемо у друштву с људима, ако испољавамо брбљивост, склоност ка подсмевању и оговарању, ако се превише бринемо о свом спољашњем изгледу и одећи, треба брижљиво да испитамо те страсти, јер се наша сујета и гордост најчешће тако испољавају. Ако претерано примамо к срцу животне неуспехе, тешко подносимо растанак, неутешно патимо за умрлима, зар се у јачини и дубини тих наших искрених осећања не крије неверје у благу Промисао Божју?

Постоји још једно средство које може да нам помогне у познању наших греха. Пре исповести треба да се присетимо за шта нас обично криве људи који живе заједно са нама, наши ближњи: често су њихова окривљавања, прекори и напади оправдани. Пре исповести треба да затражимо опроштај од свих пред ким се осећамо кривим да бисмо Светој Тајни приступили мирне савести.

Приликом таквог испитивања срца човек треба да пази да не падне у претерану сумњичавост и ситничарску подозривост према сваком покрету срца; ако кренемо тим путем можемо да изгубимо осећај за битно и небитно, да се заплетемо у ситнице. У таквим случајевима треба привремено да оставимо испитивање своје душе и молитвом и добрим делима да просветлимо своју душу.

Припрема за исповест се не састоји у томе да се човек што подробније присети греха, и да га чак запише, већ у томе да достигне оно стање усредсређености, озбиљности и молитве, у којем ће наши греси постати јасно видљиви као на светлости. Онај ко приступа Светој Тајни Исповести код духовника не треба да донесе списак грехова, већ осећање покајања, не детаљно препричавање свог грешног живота, већ скрушено срце.

Знати своје грехе још увек не значи покајати се за њих. Истина је да Господ прима искрену и поштenu исповест, чак ако она и није праћена снажним осећањем покајања, ако и тај грех - камену безосећајност, исповедимо храбро и отворено, без лицемерја. Ипак, скрушеност срца, жалост због сопствених греха јесте оно најважније што можемо и треба да донесемо на исповест.

Али, шта да чинимо ако се наше срце исушено од греха не орошава живоносним водама суза? Шта уколико су "немоћ духовна и телесне слабости" толико велике да нисмо у стању да се искрено покајемо? Ипак, то није разлог да се исповест одлаже у очекивању осећања покајања. Бог се може дотаћи нашег срца и у току саме исповести, јер сама исповест, само гласно изговарање својих греха могу да омекшају наше срце, да изоштре духовни вид, да продубе осећање покајања.

Наша безосећајност на исповести најчешће има корен у недостатку страха Божјег у нама. Ето, на то треба усмерити своје напоре. Због тога је веома корисно читање и размишљање о смрти, о Страшном Суду, о несрећном бивствовању грешника у паклу, о пролазности живота и о бесконачној величини вечности.

На исповести не треба очекивати питања, човек сам треба да уложи напор, јер је исповест подвиг и самопринуда. Треба да говори тачно, не скривајући ругобу греха уопштеним изразима. Прилично је тешко, али је неопходно на исповести избећи саблазан самооправдавања, одрећи се покушаја да се духовнику објасне "олакшавајуће околности", одрећи се изговарања другима који су нас, наводно, навели на грех. Понекад се људи позивају на слабо памћење које, наводно представља препреку да се човек сети свих греха. И заиста, често се дешава да лако и брзо заборавимо своје грехе. Али, да ли се то дешава само због заборавности? Има например, случајева, кад је јако и до бола било повређено наше самољубље, кад нас је неко незаслужено увредио, или насупрот томе случајева који годе сујети: успеха, добрих дела, похвала, захвалности - свега тога се сећамо дуго година. Све оно што у нашем светском животу на нас оставља снажан утисак дуго и јасно памтимо. Не заборављамо ли своје грехе због тога што им не придајемо озбиљан значај?

Неки људи се боје и као да не верују да им греси могу бити опроштени и та бојазан понекад поприма облик болести. Осећај страха се темељи на недостатку вере, наде и љубави према милосрдном Господу, или пак на честом понављању греха. Труди се да не грешиш и онда ће се, уз Божју помоћ, смањити и брига за то да ти Господ неће опростити.

Не усуђуј се да помислиш да су твоји греси толико велики да нема смисла кајати се. Ко прима наше покајање? Ко исцељује наше греховне ране? Свемогући Бог. Запамти: Свемогући. Свемогући Лекар! И као такав, Он чини могућим опроштај и најтежих могућих греха

Има такозваних неисповеђених греха са којима многи живе много година, а можда и читавог свог живота. Све време они имају жељу да их открију духовнику, али их је превише срамота да о њима говоре и тако пролази година за годином. Међутим, они стално муче душу и припремају јој вечну осуду. О, како се треба плашити непокајаних и неисповеђених греха! Наш живот је, како каже Апостол, *исто што и пара* (Јаковљ. 4,14), данас смо живи, а сутра нам се спрема крај. Где ћемо тамо сакрити своје грехе? Треба се стидети греха, а не покајања. Покајање је победа над самим собом, победнички трофеј због којег је онај који се покајао достојан сваког поштовања и части.

Знак потпуног покајања је осећај лакоће, чистоте и неизрециве радости, када грех човеку изгледа исто онако тежак и немогућ као што је пре тога била радост.

Покајање неће бити потпуно уколико човек, кајући се изнутра, не донесе чврсту одлуку да се не враћа том греху. Али, рећи ћеш: "Како могу да обећам да нећу поновити грех? Зар није исправније мислити да ће се због наше немоћи, поновити? Јер, и на основу искуства свако зна да се кроз неко време човек враћа истим гресима и да се из године у годину не види побољшање?" У ствари није тако! Нема случаја да приликом искреног покајања и добре жеље Свето Причешће које је човек примио, у души није изазвало благе промене. И тешко да човек може сам да суди о свом стању. Све већи захтеви према себи, строгост и изоштрен духовни вид често стварају утисак да греха има све више и да се њихово дејство појачало. Верник почиње да мисли да је постао још грешнији, да болести постају снажније. У ствари, много тога се побољшало, много зла је одбачено, али се на његовом месту појавило оно што раније није било примећено и борба се мора наставити истом снагом.

Често нам Господ по посебној Промисли Својој затвара очи за наше успехе, да би нас сачувао од сујете и гордости. И обрнуто: да не бисмо пали у очај и да бисмо се одлучили на борбу с грехом, Господ нам не допушта да одједном видимо слику свог греховног пада, која је крајње ужасна, већ нам, по мери нашег духовног узраста, отвара очи. Често грех дуго остаје у човеку, али честа Исповест, причешћивање Светим Тајнама поткопава и слаби његов корен. Па и сама борба против греха, патња због греха - зар већ то само по себи није напредак?! "Не бој се, чак и ако падаш сваког дана и одлазиш од путева Божјих, стој храбро, и Анђео-Чувар ће поштовати твоје стрпљење", говори Свети Јован Лествичник.

Па чак и ако нема овог осећања олакшања и препорода, треба имати снаге за повратак исповести, своју душу у потпуности треба очистити од нечистоте, треба храбро избацити све наказности, све гадости, без прикривања, без украшавања, очистити је од скврноте и прљавштине. Онај ко тежи ка томе увек ће успети!

Само, не смемо себи да приписујемо своје успехе, да рачунамо на своју снагу, да се уздамо у своје могућности. Тако можемо да изгубимо све што смо стекли.

"Да, господе, Царе, дај ми да сагледам своје грехе..." (из Великопосне молитве Св Јефрема Сирина)

"Господе, дај ми мисао за исповедање греха мојих" (из 7. Молитве Св Јована Златоуста пре спавања) "Расејани ум мој сабери, Господе, и залеђено срце очисти, као Петру дај ми покајање, као царинику - уздах и као блудници - сузе. Амин.